

Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad

Nr. 1 Februar 2007

Kildemønter i Danmark

En kilde uden møntfund

Regisse kilde på Østfyn

Skvæt Mølle ved Skanderborg

Udmøntning til pengemarkedet
i Kiel 1776

Numismatisk opslagsværk

Kongres i Helsinki

Jon Anders Risvaag doktor

Ny leder på Den Kgl. Mønt i København

Den ældste kendte mønt fra en helligkilde i Danmark: en tysk penning fra cirka år 1000. Se side 3

Kongres om økonomisk historie i Helsinki

Af Michael Märcher

Den 14. Internationale Kongres i Økonomisk Historie blev afholdt i Helsinki fra den 21. til den 25. august 2006.¹ Knap 1.400 personer fra cirka 70 lande deltog i den meget store og succesfulde kongres. Der blev afviklet 123 sessioner, og flere af dem havde numismatisk eller pengehistorisk indhold. Her kan og skal blot et mindre antal af disse fremhæves. Fokus er lagt på præsentationer, der enten indeholdt informationer eller overvejelser om generelle/internationale forhold eller havde et nordisk perspektiv.

I session 106 blev der blandt andet i nedenstående præsentationer talt om generelle emner og for eksempel slagskat, møntret, udmøntning, monetarisering og møntstedsorganisation:

- Sushil Chaudhury (Calcutta) om europæiske handelskompagnier og det lokale kreditmarked i det østlige Indien i 1700-tallet.
- Markus van Denzel (Leipzig) om stat og finans i det tyske kejserrige cirka 1650-1800.
- Najaf Haider (New Delhi) om devaluering og pengepolitik i det mughalske rige.
- Ina Bagdiantz McCabe (Boston) om sølv og Irans statsdannelse i tidlig moderne tid.

I kongressens eneste deciderede numismatiske session, som havde nummer 30 og titlen *Relationer mellem de hellenistiske og romerske verdener og Centraleuropa ud fra møntfund (med sammenligninger med andre perioder)* var særligt to præsentationer i et nordisk numismatisk perspektiv interessante:

- Aleksander Bursche (Warszawa) om forbindelserne mellem det senromerske rige og barbarernes Europa i lyset af møntfundene. Han inddrog blandt andet fundene fra Dankirke, Gudme, Illerup Ådal og Sorte Muld.²

- Marcin Woloszyn (Krakow) om byzantinske mønter fra 500-600-tallet fundet i Polen og deres øst- og centraleuropæiske kontekst.³

En anden meget interessant session var nummer 61 om komplementære forhold mellem penge/pengetyper. Den indeholdt blandt andet følgende præsentationer:

- Torbjörn Engdahl (Uppsala) om pengetyper med videre i 1800-tallets Sverige. På baggrund af forsendelser af veksler var blandt andet vekselomløbet undersøgt.
- Luca Fantacci (Milano) om renæssancens møntsystem og mønttyper til henholdsvis inden- og udenlandsk brug. Adskillige helt overordnede forhold omkring for eksempel møntomløb blev berørt.⁴
- Dennis Flynn (Stockton, Californien) om en ny pristeori for penge, der kan øge forståelsen af mekanismerne bag udmøntning og smeltning af mønter. Teorien indeholder blandt andet overvejelser om omløb og metalindleveringer til møntsteder.⁵
- Akinobu Kuroda (Tokyo) viste og uddybede blandt andet en model for sammenhængen mellem forskellige pengetyper og pengeomløb/cirkulationssfærer, hvilket for eksempel er interessant i forhold til kurser, priser samt bestemte pengetypers funktion og brug i bestemte sammenhænge/typer af transaktioner.
- Hans Ulrich Vogel (Tübingen) om det komplementære forhold mellem kobberkas og sølvtaeler. Som vinkel brugte han 1700- og 1800-tallets kejserlige Mønter i Beijing.⁶
- Anders Ögren (Stockholm) om hvad der giver papirpenge værdi. Som eksempel brugte han den svenske situation 1789-

1833, hvor både F og gældskontoret udstedte

I sessioner, der havde andre emner, blev der dog og eller fremlagt pengehistorier for eksempel tilfældet i met Bulut (Ankara) kom brug/eksport af sølv blanket Levanten. I samme session Dalhede (Göteborg) præsenterede *marknader i svenska stadsers perspektiv 1640-1860*.

¹ Se kongreshjemmesiden: www.helsinki.fi/iehc2006

² Se Bursche, Aleksander: *Contacts in Central Europe. Studien zu Fundmünzen* s. 5-276; Bursche, Aleksander: *The late Roman World and the Light of Coin Finds*, *Bulletin Numismatique*, vol. 43, 227. Se også Horsnæs, H.: *Mønter i Danmark – nogle*

Helsinki

rakow) om byzan-
-600-tallet fundet i
; centraleuropæiske

it session var num-
re forhold mellem
eholdt blandt andet

osal) om pengety-
-tallets Sverige. På
ser af veksler var
øbet undersøgt.

) om renæssancens
per til henholdsvis
rug. Adskillige helt
nkning for eksem-
ørt.⁴

1, Californien) om
e, der kan øge for-
re bag udmøntning
: Teorien indehol-
elser om omløb og
øntsteder.⁵
o) viste og uddy-
odel for sammen-
ige pengetyper og
sfærer, hvilket for
forhold til kurser,
getypers funktion
enhænge/typer af

ibingen) om det
mellem kobber-
/inkel brugte han
jserlige mønter i

lm) om hvad der
. Som eksempel
: situation 1789-

Den tidligere Mønt i Finland. Nu bruges bygningen af det finske udenrigsministerium. Mønten blev bygget i 1860'erne. Inden Mønten stod færdig var der foretaget rejser til Skt. Petersborg, Sverige, Danmark og Tyskland for at studere mønteknologi og møntsteder. I baggrunden ses toppen af Uspenski Katedralen, der er byens russiske kirke.⁷

1833, hvor både Riksbanken og Riks-
gældskontoret udstedte sedler.

I sessioner, der havde andet end penge som hovedtema, blev der dog også af og til inddraget eller fremlagt pengehistoriske forhold. Det var for eksempel tilfældet i session 16, hvor Mehmet Bulut (Ankara) kom ind på den hollandske brug/eksport af sølv blandt andet løvedalere til Levanten. I samme session nævnte Christina Dalhede (Göteborg) projektet *Tidiga kreditmarknader i svenska städer i ett europeiskt perspektiv 1640-1860*.

¹ Se kongreshjemmesiden: www.helsinki.fi/iehc2006 for yderligere information om sessioner og andet.

² Se Bursche, Aleksander: Later Roman-barbarian Contacts in Central Europe, Numismatic Evidence, *Studien zu Fundmünzen der Antike*, 1996, bd. 11, s. 5-276; Bursche, Aleksander: Relations between the late Roman World and Barbarian Europe in the Light of Coin Finds, *Bulletin du Cercle d'Études Numismatiques*, vol. 43, 2006, Bruxelles, s. 221-227. Se også Horsnæs, Helle W.: Fund af romerske mønter i Danmark – nogle tanker i utide, *Middel-*

ser fra Klassisk Arkæologisk Forening, vol. 54, 2003, s. 21-33; Horsnæs, Helle W.: Roman coins in a Barbarian context, i Alfaro, C. m.fl. (red.): *XIII Congreso Internacional de Numismática, Madrid 2003. Actas – Proceedings - Actes*, (Madrid, 2005), s. 561-565; Horsnæs, Helle W.: Roman coins and their contexts in Denmark, under publicering i *Berichte der Römisch-Germanischen Kommission*.

³ Se Salamon, M. & Woloszyn, M.: Byzantine Coins from the 6th and the 7th Century Found in Poland and their East-Central European Context, *Bulletin du Cercle d'Études Numismatiques*, vol. 43, 2006, Bruxelles, s. 235-244.

⁴ Se Fantacci, Luca: Complementary currencies: a prospect on money from a retrospect on premodern practices, *Financial History Review*, 2005, vol. 12, hf. 1, s. 43-61.

⁵ En interessant artikel om teoretiske aspekter på blandt andet pengeomløb er Flynn, Dennis O.: Use and misuse of the Quantity Theory of Money in early Modern Historiography, *Triester historische Forschungen*, bd. 7, 1984, s. 383-417.

⁶ Se Vogel, Hans Ulrich: Unrest and Strikes at the Metropolitan Mints in 1741 and 1816 and their Economic and Social Background, i Moll-Murata, Christina m.fl. (red.): *Chinese Handicraft Regulations of the Qing Dynasty: Theory and Application*, (München, 2005), s. 395-422.

⁷ Talvio, Tuukka: *The Coins and Banknotes of Finland*, (2 udg., Helsinki, 2003), s. 37.